

УДК 792.8

DOI 10.32461/2226-3209.2.2026.362472

Цитування:

Юрків І. А. Танець крізь призму категорій «культурні індустрії» та «креативні індустрії». *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2026. № 2. С. 442–446.

Юрків Іван Андрійович,
викладач кафедри хореографічного мистецтва
Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-7876-608X>
vaniayurkiv.vy@gmail.com

Yurkiv I. (2026). Dance Through the Prism of the Categories "Cultural Industries" and "Creative Industries". National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal, 2, 442–446 [in Ukrainian].

ТАНЕЦЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ КАТЕГОРІЙ «КУЛЬТУРНІ ІНДУСТРІЇ» ТА «КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ»

Мета статті – проаналізувати танець як індустріальний феномен крізь призму категорій «культурні індустрії» та «креативні індустрії». **Методологія дослідження** базована на методах аналізу, порівняння, систематизації, узагальнення. **Наукова новизна** полягає у доведенні, що танець як культурно-мистецькому феномен можна позиціонувати як складник культурних індустрій та креативних індустрій. **Висновки.** Поняття «креативні індустрії» історично постало як переосмислення концепції «культурних індустрій». Продукти культурного виробництва є не лише матеріальними або комерційними об'єктами, а насамперед культурними текстами, які функціонують у системі знаків і значень та породжують множинні інтерпретації. У цьому контексті танець постає як специфічний текст культури, що через рух, пластичну мову та сценічну форму продукує культурні смисли та залучається до процесів культурного виробництва. Застосування концепції культурного виробництва С. Безклубенка до сфери хореографічної культури дало змогу виявити різні організаційні форми танцювальної діяльності — від індивідуальної творчості артиста чи балетмейстера до функціонування великих інституцій та цифрових платформ виробництва танцювального контенту. Це свідчить про включеність танцювальної культури у сучасну систему культурних і креативних індустрій. Виявлено, що танцювальні практики мають подвійний характер: з одного боку, вони створюють культурну цінність як мистецький продукт, а з іншого — функціонують як елемент сучасної креативної економіки, формуючи ринок культурних послуг, медіаконтенту та освітніх практик. Саме тому танцювальна індустрія може розглядатися як важливий сегмент креативних індустрій, у якому поєднуються художнє вираження, комунікація, економічна діяльність і технологічні інновації.

Ключові слова: танець, культурні індустрії, креативні індустрії, хореографічна культура, культурологія, культура, хореографія.

Yurkiv Ivan, Lecturer, Department of Choreographic Art, Kyiv National University of Culture and Arts

Dance through the Prism of the Categories “Cultural Industries” and “Creative Industries”

The purpose of the article is to analyze dance as an industrial phenomenon through the prism of the categories of “cultural industries” and “creative industries”. **The research methodology** is based on the methods of analysis, comparison, systematization, and generalization. **The scientific novelty** lies in proving that dance as a cultural and artistic phenomenon can be positioned as a component of cultural industries and creative industries. **Conclusions.** The concept of “creative industries” historically emerged as a rethinking of the concept of “cultural industries”. Products of cultural production are not only material or commercial objects, but primarily cultural texts that function in a system of signs and meanings and generate multiple interpretations. In this context, dance appears as a specific cultural text that, through movement, plastic language, and stage form, produces cultural meanings and is involved in the processes of cultural production. The application of S. Bezklubenko's concept of cultural production to the sphere of choreographic culture made it possible to identify various organizational forms of dance activity - from the individual creativity of an artist or ballet master to the functioning of large institutions and digital platforms for the production of dance content. This indicates the inclusion of dance culture in the modern system of cultural and creative industries. It was found that dance practices have a dual nature: on the one hand, they create cultural value as an artistic product, and on the other - they function as an element of the modern creative economy, forming the market of cultural services, media content and educational practices. That is why the dance industry can be considered as an important segment of creative industries, which combines artistic expression, communication, economic activity and technological innovations.

Keywords: dance, cultural industries, creative industries, choreographic culture, cultural studies, culture, choreography.

Актуальність теми дослідження. У ситуації посилення ролі культурних та креативних індустрій у сучасному розвитку суспільства, важливо осмислити роль танцювальної культури у процесах культурного виробництва. Танець сьогодні виходить за межі суто сценічного мистецтва, відіграє роль складного феномена, залученого до процесів створення культурних продуктів, комунікації, функціонування креативної економіки тощо. Відповідно, розгляд танцю в категоріях «культурні індустрії» та «креативні індустрії» є актуальним.

Аналіз досліджень і публікацій. Сучасний науковий дискурс культурних індустрій є доволі розгалуженим, охоплює різні аспекти (культурологічні, економічні, психологічні тощо) цього феномену. С. Безклубенко піднімає дискусійні питання сприйняття терміну «культурні індустрії» та подає власне визначення [1]. Д. Хесмондхолг у праці «Культурні індустрії» [13] досліджує трансформування феномену креативності та культурних індустрій у різних контекстах (політичному, економічному, культурному), звертає особливу увагу на медіаландшафт як культурну індустрію. Також культурним індустріям присвячені дослідження О. Копієвської [5], О. Олійник [6] та інших. Останнім часом збільшується науковий дискурс креативних індустрій (Л. Безугла та І. Лазакович [2], С. Галок [4], Х. Плецан [9], Ю. Трач [11], А. Штефан [12] тощо). Ряд авторів фокусують увагу на визначенні та співвіднесенні понять «культурні індустрії» та «креативні індустрії», як-от І. Пархоменко [7], І. Петрова [8] тощо. Однак жодна праця спеціально не присвячена розгляду танцю крізь призму концептів «культурні індустрії» та «креативні індустрії».

Мета статті – проаналізувати танець як індустріальний феномен крізь призму категорій «культурні індустрії» та «креативні індустрії».

Виклад основного матеріалу. У нормативно-правовому полі поняття «креативні індустрії» сформульовано у Законі України про культуру (вид «економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження») [10], але така лаконічність не враховує багатьох культурологічних аспектів понять «креативні індустрії» та «культурні

індустрії», що важливо для дослідження танцювальної індустрії.

Ряд науковців констатують посилення ролі креативності в усіх сферах виробничої діяльності на початку ХХІ століття, відповідно, вплив на формування термінів, у тому числі пов'язаних з культурним виробництвом. До таких відносимо й термін «креативні індустрії», межі якого є доволі прозорими, адже міждисциплінарна природа явища культурних та креативних індустрій зумовлює складність та неусталеність їхніх структур.

Креативність стала однією з сутнісних характеристик сучасних суспільних явищ та ознак культурно-мистецьких практик, хоча поняття «креативність» використовують представники різних гуманітарних наук упродовж десятиліть. Так, французький філософ Анрі Бергсон на початку ХХ століття розробляє це поняття у своїй праці «Творча еволюція» (французькою «L'Évolution créatrice», англійською «Creative Evolution», 1907) [3]. Термін «креативні індустрії» був запропонований Тоні Блером у 1990-х роках у Великобританії. І. Пархоменко зазначає: «Уряд Т. Блера інноваційно поєднує виробництво “елітарної” (високої) та “масової” (низької) культур, що свідчить про спробу об'єднати до того не поєднуване “мистецтво” та “індустрію”, а також про перегляд критичних поглядів щодо культурної індустрії Т. Адорно та М. Хоркхаймера» [7, с. 76]. Тобто, можна говорити про певне дистанціювання (часове та змістове) поняття «культурна індустрія», введене у науковий обіг представниками франкфуртської філософської школи Максом Хоркхаймером та Теодором Адорно у праці «Діалектика просвітництва» (1947), від змісту, що вкладав у поняття «креативні індустрії» Т. Блер.

При розгляді культурних індустрій як різноманітних феноменів з виробництва культурних благ в індустріальний спосіб, традиційно перераховують такі види діяльності, як-от кіно, книговидавництво, музика, реклама, сценічне мистецтво тощо. Основною метою такої діяльності «є комунікація з аудиторією, створення тексту» [1, с. 206]. Відповідно, такі продукти є культурними текстами, що у процесі інтерпретування, тлумачення породжують метатексти, нарощуючи культурний ландшафт, у такий спосіб продовжуючи процес індустріального

виробництва на іншому (семантичному, інформаційному, комунікативному) рівні.

За твердженням Сергія Безклубенка, найважливішими ознаками культурних індустрій є «розуміння культури як сфери особливого роду діяльності – виробництва благ у матеріальній формі, однак призначених не для фізичного, а духовного споживання. Продукти культурного виробництва відрізняються від інших, насамперед, і головним чином тим, що вони є текстами, тобто сукупністю, системою певних знаків і значень» [1, с. 207]. Екстраполюючи цю тезу у площину танцювальної індустрії як одного з різновидів культурних індустрій, можемо говорити про танець як продукт культурного виробництва, що є текстом культури зі своєю системою знаків, що породжують інтерпретаційний масив значень, вбудовуючись у систему культурної індустрії як різновиду виробництва.

Явище культурних індустрій є складником ширшої за обсягом категорії духовного виробництва (у значенні створення, продукування нематеріальних благ, до яких відносять вироблення мистецьких творів, уявлень філософського та релігійного порядку, наукових знань, правових норм, етичних та естетичних орієнтирів тощо). С. Безклубенко викладає концепцію культурного виробництва як такого, що за організаційно-інституційними рисами повторює риси звичайного виробництва. Стверджує, що форми організації праці у сфері культурного виробництва співпадають з формами суспільного виробництва: «Так, на зміну індивідуальній формі організації праці (скульптор, маляр, письменник, співець) приходять кооперація (поєднання різних операцій єдиного виробничого процесу: хор, оркестр, танцювальний ансамбль), далі – мануфактура (театр, скульптурні та живописні майстерні), фабрика (виробництво кінотворів, книг, журналів) та – індустрія (телебачення, виробництво музичних та екранних записів-платівки, диски, касети, виготовлення моделей одягу)» [1, с. 207]. Попри розгляд форм організації праці в історичній ретроспективі, їх всі можна виявити у сучасному культурному виробництві. Застосовуючи цю концепцію у площині хореографічної культури до індивідуальної форми виробництва віднесемо працю артистів-солістів, балетмейстерів, педагогів-хореографів тощо; до кооперації – діяльність танцювального колективу (ансамбль, команда, група, балет); до мануфактури – оперно-балетний театр; до

фабрики – вироблення танцювальних костюмів, навчально-методичної танцювальної літератури тощо; до індустрії – виробництво танцювального відеоконтенту для соціальних мереж, ютуб-каналів, телевізійні танцювальні проекти тощо. Одночасно всі форми такого виробництва можуть бути включеними у систему креативних індустрій та культурних індустрій.

І. Пархоменко, виявляючи різницю між поняттями «культурні індустрії» та «креативні індустрії», ґрунтуючись на логіці їх розрізнення за ціннісним складником, доходить висновку, що «кінцевий продукт креативної діяльності слугує більшою мірою утилітарній цілі споживання (корисність), тобто має функціональну приналежність; проте, оскільки креативна діяльність передбачає створення ідей на основі талантів та здібностей індивіда, вона, безумовно, є основою культурної діяльності, що передбачає культурне вираження у вигляді різноманітних форм (відповідно до Конвенції ЮНЕСКО, ст. 4, п. 1), незалежно від комерційної складової діяльності... культурних індустрій. Кінцевий продукт культурної діяльності містить у собі насамперед культурну цінність. При цьому культурний продукт є результатом креативної діяльності індивіда» [7, с. 77]. Відповідно, авторка наполягає, що поняття «креативні індустрії» є ширшим за «культурні індустрії», з чим можна як погодитися (креативна діяльність у широкому сенсі є значно масштабнішим феноменом ніж культуротворча, одночасно ж будь-яка діяльність людини є творенням культури), так і заперечити (якщо розглядати креативну діяльність як мистецьку, творчу, що є складником культури).

Проблема визначень культурних та креативних індустрій хвилює також І. Петрову, яка пропонує культурологічну оптику: «Уявлення про культурні індустрії з погляду культурологічного підходу можна сформулювати як такі, що впливають на суспільство та окрему людину шляхом виробництва і розповсюдження культурних смислів, сенсів та контекстів, кодів поведінки, стилів життя, здатності до соціалізації та культуротворчості» [8, с. 71]. Попри визнання неусталеності у науковому дискурсі співвіднесення понять «культурні індустрії» та «креативні індустрії», дослідниця окреслює їхні спільні ознаки, зокрема розвиток завдяки колаборації мистецтва, культури, бізнесу й технологій; талант, інноваційність, унікальність як засадничі цінності,

креативність як провідний підхід у діяльності; вироблення конкурентоздатних продуктів; поєднання конкретних результатів (культурний продукт, функціонування культурно-мистецьких інституцій) та духовних змістів (формування культурних смислів, символів) [8, с. 72]. Такий підхід важливий для усвідомлення сутності індустріальних ознак багатьох процесів у танцювальній культурі.

Важливим аспектом танцювальних практик як креативних індустрій є численні хореографічні фестивалі та конкурси міжнародного, всеукраїнського, регіонального та локального рівнів, де реалізовано принципи культурної партисипації (залученості, участі). Такі заходи сприяють створенню моделей залучення громадян, спільнот, об'єднують до культурних процесів, дозволяє «інтегрувати людей у процеси виробництва, споживання та поширення культурних продуктів, сприяє розширенню аудиторії, розвитку інклюзивності та посиленню економічного ефекту креативних індустрій. Партисипативні ініціативи дають змогу аудиторії впливати на зміст культурних подій, сприяють навчанню та розвитку культурної компетентності, соціальній згуртованості через спільну діяльність», – зазначає Ю. Трач [11, с. 50]. Зважаючи на те, що танцювальне аматорство є одним з наймасовіших різновидів аматорського мистецтва в Україні, танець є вагомим складником креативних індустрій та відповідних партисипативних практик, що стимулюють розбудову культуріндустріального ландшафту країни. Такі практики допомагають соціальній інтеграції, розвитку культурної компетентності, розширенню культурної комунікації та формуванню сучасного культурного середовища.

Висновки. Аналіз наукових підходів до осмислення культурних і креативних індустрій засвідчує складність та багатовимірність цих понять, що зумовлено їхньою міждисциплінарною природою. Попри наявність нормативного визначення креативних індустрій у законодавстві України, воно не охоплює всього спектра культурологічних, семіотичних та соціокомунікативних аспектів цього явища. У сучасному гуманітарному дискурсі креативні індустрії розглядаються не лише як економічна діяльність, а як система виробництва культурних смислів, символів і моделей взаємодії в суспільстві.

Поняття «креативні індустрії» історично постало як переосмислення концепції

«культурних індустрій». Продукти культурного виробництва є не лише матеріальними або комерційними об'єктами, а насамперед культурними текстами, які функціонують у системі знаків і значень та породжують множинні інтерпретації. У цьому контексті танець постає як специфічний текст культури, що через рух, пластичну мову та сценічну форму продукує культурні смисли та залучається до процесів культурного виробництва.

Застосування концепції культурного виробництва С. Безклубенка до сфери хореографічної культури дало змогу виявити різні організаційні форми танцювальної діяльності — від індивідуальної творчості артиста чи балетмейстера до функціонування великих інституцій та цифрових платформ виробництва танцювального контенту. Це свідчить про включеність танцювальної культури у сучасну систему культурних і креативних індустрій.

Виявлено, що танцювальні практики мають подвійний характер: з одного боку, вони створюють культурну цінність як мистецький продукт, а з іншого — функціонують як елемент сучасної креативної економіки, формуючи ринок культурних послуг, медіаконтенту та освітніх практик. Саме тому танцювальна індустрія може розглядатися як важливий сегмент креативних індустрій, у якому поєднуються художнє вираження, комунікація, економічна діяльність і технологічні інновації.

Серед перспективних напрямів подальших наукових студій — виявлення ролі культуріндустрій та креативних індустрій у розбудові націоцентричної держави, з'ясування особливостей взаємодії танцювальної індустрії та інших креативних індустрій, визначення місця креативних індустрій у деколонізаційних та євроінтеграційних процесах.

Література

1. Безклубенко С. Д. Мистецтво: терміни та поняття: енциклоп. вид.: у 2 т. Т. 1 (А–Л). Київ : Інститут культурології АМУ, 2008. 240 с.
2. Безугла Л., Лазакович. І. Креативні індустрії та креативна економіка: досвід України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30>
3. Бергсон А. Творча еволюція. Переклад з французької Р. Осадчука. Київ : Видавництво Жупанського, 2011. 318 с.
4. Галюк С. Креативні індустрії як складова сучасної культури. *Вісник Національної академії*

керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2024. № 1. С. 119–125.

5. Копієвська О. Культурні практики в дискурсі Cultural Studies. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 49–53.

6. Олійник О. Культурні індустрії: соціальна сутність, стан та перспективи розвитку в Україні : дис. ... канд. культурології : спец. 26.00.01 – теорія та історія культури / Київський національний університет культури і мистецтв. Київ, 2008. 250 с.

7. Пархоменко І. Поняття «культурні» та «креативні індустрії» в західноєвропейському науковому дискурсі та урядово-інституційних практиках Великобританії та Європейського Союзу. *Українські культурологічні студії*. 2017. № 1(1). С. 74–78.

8. Петрова І. Культурні та креативні індустрії: проблема визначень. *Питання культурології*. 2022. № 39. С. 63–77.

9. Плецан Х. Актуальні проблеми дослідження креативних індустрій (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): культурологічний вимір. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрям Культурологія*. 2022. Вип. 41. С. 22–36.

10. Про культуру : Закон України від 14 грудня 2010 р. № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>

11. Трач Ю. Креативні індустрії як сфера реалізації культурної партисипації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 4. С. 47–52.

12. Штефан А. Креативні індустрії: поняття, ознаки, проблеми законодавчого тлумачення. *Проблеми законності*. 2024. № 164. С. 39–55.

13. Hesmondhalgh D. *The Cultural Industries*. Thousand Oaks : SAGE Publications Ltd 2012. 480 p.

References

1. Bezklubenko, S. (2008). Art: terms and concepts: Encyclopedia edition, (Vol. 1). Institute of Cultural Studies of the AAU [in Ukrainian].

2. Bezuhla, L. & Lazakovych, I. (2024). Creative industries and creative economy: Ukraine's experience in wartime. *Economy and society*, 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30> [in Ukrainian].

3. Berhson, A. (2011). *Creative Evolution*. Zhupansky Publishing House [in Ukrainian].

4. Galyuk, S. (2024). Creative industries as a component of modern culture. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 119–125 [in Ukrainian].

5. Kopyievska, O. (2019) Cultural practices in the discourse of Cultural Studies. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 49–53 [in Ukrainian].

6. Oliinyk, O. (2008). *Cultural industries: social essence, state and development prospects in Ukraine* [PhD thesis, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].

7. Parkhomenko, I. (2017). The concepts of "cultural" and "creative industries" in Western European scientific discourse and governmental and institutional practices of Great Britain and the European Union. *Ukrainian Cultural Studies*, 1(1), 74–78 [in Ukrainian].

8. Petrova, I. (2022). Cultural and creative industries: the problem of definitions. *Issues in cultural studies*, 39, 63–77 [in Ukrainian].

9. Pletsan, Kh. (2022). Current problems of researching creative industries (late 20th – early 21st centuries): cultural dimension. *Ukrainian culture: past, present, ways of development. Direction: Cultural studies*, 41, 22–36 [in Ukrainian].

10. On Culture. № 2778-VI. (2010). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian]

11. Trach, Yu. (2024). Creative Industries as a Sphere of Implementation of Cultural Participation. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 47–52 [in Ukrainian].

12. Shtefan, A. (2024). Creative industries: concepts, characteristics, problems of legislative interpretation. *Problems of legality*, 164, 39–55 [in Ukrainian].

13. Hesmondhalgh, D. (2012) *The Cultural Industries*. SAGE Publications Ltd [in English]

Стаття надійшла до редакції 12.03.2026

Отримано після доопрацювання 15.04.2026

Прийнято до друку 24.04.2026

Опубліковано 26.05.2026